

5294

Sjette Søndag efter Trinitatis 1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46, fasc. 36,
udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 19. juli 1846

6te Søndag efter Trinitatis 1846

Hellige Gud-Fader! – Dit Ord er Sandhed! Dit Ord til os er Aand og Liv! – Troens Ord, som maa høres! ja, Himmelske Fader! lad Dit Ords velsignede Virkning paa vore Hjerter og Sjæle være os det klare Beviis i Aand og Kraft paa Christi Evangeliums guddommelige Sandhed, og det usvigelige Pant paa Dets Magt til at saliggjøre os evindeligt! Bønhør os i Vorherres Jesu Christi Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!

Uden eders Retfærdighed langt overgaaer de Skriftekloges og Pharisæernes, da kommer I ikke i Himmeriges Rige.

Disse Herrens Ord udtrykker kort og fyndig Hoved-Indholden af hele Hans saakaldte Bjergprædiken, som er det guddommelige Vidnesbyrd, at der udkræves en langt anderledes inderlig og fuldkommen Retfærdighed til at behage Gud, end noget syndigt Menneske af sin egen Styrke og Fornuft kan øve, og til Exempel anfører Herren i Dagens Evangelium, at ikke alene er det Nok til at fælde os for den guddommelige Ret, naar vi blot er vrede paa Næsten uden Grund, men at selv naar vi har gyldig Grund til Vrede, maae vi altid være villige til at forlige os med Næsten, fordi, som vi er mod Næsten, vil Gud være mod os, og ingen Synder kan taale den strænge Ret, kan kun frelses, naar Gud lader Naade gaae for Ret.

Den Virkning, som disse Herrens Ord først nødvendig maa have, naar de falder en af os paa Hjerte, som klar guddommelig Sandhed, det er, dersom vi hidtil indbildte os at være retfærdige for Gud, fordi vi var ustraffelige eller maaskee endog Helgene i Verdens Øine, at vi da slaae vore Øine ned og bede med Tolderen:

6te Søndag efter Trinitatis 1846

Gud vær os Syndere naadig! og har vi alt lært med Apostelen at øse vor Retfærdighed ikke af Lovens Gierninger men af *Jesu Christi* Tro, da maa den første Virkning være, at vi prise Gud for sin store Barmhertighed, ja, for Sønnen, Han gav os, at vi ved Troen paa ham kan undgaae Fortabelsen og faae det evige Liv.

Dette er den første Virkning, men det kan ikke være den eneste, naar den Herres Jesu Tale om Retfærdighed virkelig falder os paa Hjerte som et Guds Ord, thi hverken kan den, som lader sig af Herren overbevise om, at al hans Retfærdighed, mod al de Skriftkloges og Pharisæernes, er et besmittet Klædebon, blive staaende herved, men maa af den samme Mester lade sig lære, hvordan han kan retfærdiggjøres for Gud og indgaae i Hans Rige, heller ikke kan Nogen af os, som i Sandhed troer paa Jesus Christus, være ligegyldig ved Guds Lov og dens Fordringer; thi den samme Mester, som lærer os, at det kun er ved Troen paa ham vi kan arbeide Guds Gierning, gjøre den Himmelske Faders Villie og arve det evige Liv, den samme Mester har jo vidnet, at han ingenlunde kom for at opløse men for at opfylde Loven, hvoraf, saalænge Verden staaer, ingen Tøddel skal forgaae.

Ja m. V. det er saa langt fra, at en *Christen* skulde mindre end Andre lægge Vinn paa Lovens fuldkomne Opfyldelse, at det meget mere kun er en *Christen*, der ret kan lægge Vinn derpaa, thi naar saaledes Herren lærer os i Dagens Evangelium, at vi for at være retfærdige aldrig maae være vrede paa Næsten uden Grund, og aldrig maae have saa gyldig Grund til Vrede, at vi jo er villige til at forlige os med ham, heller idag end imorgen, da er det aabenbar Noget,

6te Søndag efter Trinitatis 1846

kun en Christen kan holde ud at tænke paa og alvorlig stræbe efter; thi kun, hvem der er Naaden vis, kan rolig betragte Rettens Krav, som ei er fyldestgjort, og kun hvem der har Gud med sig kan haabe at opnaae hvad der aabenbar er menneskelig Kraft umueligt. Og hvad der nu kun er en Christen mueligt, det maa fortrinlig ligge ham paa Hjerte, da han jo ellers slet ikke skiønnede paa den *Guds Fred* der kun som Naadegave kan boe hos Syndere og den *Guds Kraft* der nødvendig forsvinder, hvor den ei bruges efter Guds Villie, ja, har ikke Herren udtrykkelig sagt sine Disipler, at de kun forgiæves vil trøste sig ved Guds Naade, dersom de ikke tilgive, som de vil tilgives af Gud og lære at elske hverandre, som han elskede os, der satte Livet til for os!

Om disse Ting kan der da ikke være nogen Strid imellem Christne, som alle maae erkiende, at de, just de har Kald til i Christo Jesu at opfylde den Guds Lov, som indbefattes i de to store Bud: Du skal elske Herren din Gud af ganske Hjerte, Sjæl og Sind og du skal elske din Næste som dig selv, og hvis rette Opfyldelse derfor kun er Kiærlighed, som Apostelen skriver: Kiærlighed er Lovens Fylde.

Men derimod har der været og er fremdeles stor Strid mellem de Christne og Verden om det Kiærlighedens og Fredens Bud, som Ingen kan nægte at Vorherre *Jesus Christus* har indskærpet fremfor nogen Anden, men som Verden paastaaer, Ingen har agtet mindre end Hans Disipler og Tilhængere.

Nu kan det vist nok ikke nytte at tvistes med Verden om *Kiærlighed* og *Fred*, da den dermed aldrig mener Guds Kiærlighed og Guds Fred, men kun sin egen, og vi

6te Søndag efter Trinitatis 1846

som Christne, ikke blot altid maae begynde med hvad der hører Gud til, men skal stedse bedre lære at opgive og forsage hvad der hører Verden til; men vel kan det nytte os bestandig klarere at see Lys i Herrens Lys, og hvilken Oplysning skulde vi vel mere trænge til at voxe i end Oplysningen om det Dybeste og Dunkleste, vi kiende, som er den sande Kiærlighed og den rette Fred.

Vi veed det nok, at naar vi allerklarest see, hvad Herren mener med den Kiærlighed og Fred, han ikke alene lægger os paa Hjerte, men kan og vil meddele os, og naar vi

allerivrigst stræbe at tilegne os dem, da vil Verden ikke mindre men desmere hade og fordømme os, ligesom den hadede og fordømte ham, paa hvem vi troe og i hvis Fodspor vi bede den Hellig-Aand ledsage os; men lad kun Verden hade os, naar det er *uforskyldt* ligesom Hadet til den eneste Retfærdige, og naar Fredens og Kiærlighedens Gud vil være med os, som Han var med sin Eenbaarne, der blev i Hans Kiærlighed og holdt Hans Befalinger.

Ja m. V. hvad Psalmisten synger: jeg er fredsommelig, men saasnart jeg oplader Munden, er de færdige til Krig, det skal i Sandhed og Kiærlighed være vores, være hele den Christne Menigheds Trøst og Forsvar under sin uundgaaelige Strid med Verden, baade indvortes og udvortes, men for at kunne sige saa med Sandhed, maae vi vide, hvorvidt den christelige Fredsommelighed kan og skal gaae, thi før kan vi hverken, som Apostelen byder, holde Fred med Alle, saavidt det staaer til os, eller trøste os med, at Striden alene er Modstandernes Skyld.

6te Søndag efter Trinitatis 1846

Naar nu Herren i Dagens Evangelium siger: vær snar til Forlig med din Modstander, mens du er med ham underveis! da kan det vel ved første Øiekast synes, som om de Christnes *Fredelighed* skulde være grændseløs, saa de skulde være snare til Forlig med alle muelige Modstandere og paa hvilkesomhelst Vilkaar, og det har Verden tit ladt os høre med det Tillæg, at vor Mester jo udtrykkelig har forbudt os at modstaae det Onde, saa vi meget mere, naar man slaaer os paa det ene Øre skal vende det Andet til, og naar man tager Kappen fra os give Kjortelen med; men Enhver er sine Ords bedste Fortolker og betragte vi, som vi altid skal, baade først og sidst Vorherres *Jesu Christi* eget Liv og Levnet, da seer vi strax, det var ingenlunde hans Mening, at man, for Freds Skyld, skulde gjøre og lade Alt hvad der behagede Verden, da han meget mere selv siger: Verden hader mig, fordi jeg vidner om den, at dens Gierninger er onde.

Dette *Vidnesbyrd*, som altid er Verden forhadet og meer forhadet, jo renere, sandere og skiønnere det lyder, dette Vidnesbyrd kan ingen Christen undgaae at aflægge, maa ingen Christen undertrykke af Frygt for Verdens Had og Forfølgelse, thi det er Vorherres

Jesu Christi Vidnesbyrd, at hvo som troer paa Sønnen, har Livet, men hvo som ikke troer paa Sønnen, har ikke Livet, men Guds Vrede bliver

6te Søndag efter Trinitatis 1846

over ham, og han er allerede dømt, fordi han ikke troer paa Lyset, som er kommet til Verden, ei for at dømme, men for at frelse den.

Naar derfor Herren siger: vær snar til Forlig med din Modstander, da skal hver Christen svare: ja Herre! med *min* Modstander, men *ikke* med *din*, ikke med Lysets og Sandhedens Modstandere, ikke med Djævelen, hans Gierninger og hans Væsen, som jeg har lovet Dig at forsage.

Ja, her er den klare Grændse for den Christne Menigheds og hver enkelt Christens Fredsommelighed, thi forsaavidt det er os selv, der hades, forurettes og forfølges, da kan vi umuelig være for taalmodige, fredsommelige og føielige, men forsaavidt det er vor Herre og Mester, Hans Fader og Hans Aand, man hader, modstaaer og trodser, da maae vi vidne, det er Synd, som naar den ikke angres, maa føre til evig Fordærvelse, Bortkastelse fra Herrens Ansigt ved hans Herligheds Kraft. Dette kan vi nemlig ikke undlade uden at opgive vor Tro og vort Haab, thi dermed nægte vi den Herre, som os købde, og han har sagt: hvo som nægter mig for Menneskene, vil jeg nægte for min Himmelske Fader, ja, om han aldrig havde sagt det, maatte dog vor Kiærlighed til ham, som elskede os først og købde os med sit Blod, gjøre os det umueligt at forliges med dem, der laste og forskyde ham.

6te Søndag efter Trinitatis 1846

Men, kiære Venner! lad os endelig ikke misforstaae dette, som det tit er misforstaaet og misforstaaes sædvanlig endnu, som om Christne ikke kunde og skulde forliges om

nogen Ting med deres Herres og Troes Modstandere, men skulde stræbe med Magt at tilstoppe deres Mund, ja selv at tvinge dem til Bekiendelse af den Tro, de forkaster og det Haab, de beleer! Nei m. V. saalænge vi saaledes misforstaae Herren og kives og strides med Verden om verdslige Ting, Friheder og Rettigheder, da er vi langt fra at ligne vor Herre og Mester, og naar vi ikke engang vil indrømme Andre den samme Frihed i Verden, som vi selv forlange af Verden: Friheden til paa eget Ansvar, at tale om de guddommelige og evige Ting, som vi tænker, da er det ingenlunde uforskyldt, vi hades af Verden, men da har det ogsaa kun lidt at betyde med vor Kiærlighed til ham, som er *Sandheden* og *Livet*; thi det er jo soleklart, at han vil ingen Hyklere eller Smigrere have i sin Menighed og da langt mindre true eller tvinge Nogen til at hykle og smigre, det er til at lyve, til at gjøre hans Modstanders Djævelens Gierning, som er Løgneren og Løgnens Fader, og det er ligesaa soleklart, at enhver aftvunget Bekiendelse er aldeles død og magtesløs, vederstyggelig for den Levende som seer os og vender sig bort fra alle kaledede Grave, der skinne udvendig, men er indvendig fulde af Ureenhed og Dødningsbeen.

7

6te Søndag efter Trinitatis 1846

Lad os derfor være snare til at forlige os med Modstanderne om Alt, hvad vi selv raade for og fremfor Alt om den udvortes Frihed, Gud har givet alle Mennesker til paa eget Ansvar, at bekiende eller fornægte, prise eller spotte Ham og Hans Naades Husholdning paa Jorden, thi hvis ikke, da lader Herren, efter Giengiældelsens Ret, Modstanderen faae Magt til at nægte os den samme Frihed, saa vi komme selv i det Fængsel, vi bygde til Andre, og har ikke den Trøst, at Herren er med os.

Ja m. V. hvorsomhelst Christne bygge og boe heneden, er de omringede af en vantro Verden, som igrunden hader dem, men Snorerne faldt dog for os paa den *fredsommeligste* Plet under Solen, derfor er det dobbelt vor Skyldighed at vise, hvor fredsomelig Herren er og hvor guddommelig en Ret hans Lærdom har til at kaldes *Fredens Evangelium*, og paa den anden Side er vi selv af Naturen saa lidet skikkede til daglig Strid, at vi var store Daarer, om vi selv fremkaldte den, trænge høit til at forskaanes derfor, saa-

vidt det uden Fornægtelse af Guds Sandhed, er mueligt, og lade vi os kun lære af ham, den Sagtmodige og Ydmyge af Hjertet, og lade os lede af den Aand, som Kiærlighedens og Fredens Gud i *Jesu* Navn har skiænket os, da vil det ogsaa undes os og vore Børn længere og bedre end ellers nogensteds i Verden, i Fred at forplante vor hellige Tro og voxe i Vorherres *Jesu Christi* Naade og Kundskab, og naar vi alligevel hades, da hades vi uforskyldt som Han der bad: Fader, tilgiv dem, de veed ikke selv hvad de gjør! Dertil give Gud Fader Naade, Lykke og Velsignelse i *Jesu Christi* Navn ved den Helligaand, Amen!